

UYUŞTURUCU MADDELERE İLİŞKİN CEZA HÜKÜMLERİ

Prof. Dr. Sahir ERMAN

1 — Uyuşturucu maddelerin imal edilmesi, ithal ve ihraç olunması, satılması, satın alınması, bulundurulması ve kullanılması öteden beri cezalandırılan birer fiil sayılmıştır. Gerçekten uyuşturucu maddelerin kullanılmasının insanın fizik ve aklî sağlığına verdiği büyük zararlar ve bu gibi maddelerin kullanılmalarının gittikçe yaygınlaşması karşısında çeşitli ülkelerin kanunlarında bu fiilleri ceza müeyyidesi altına alma yoluna gidilmiştir¹.

Ancak 20. yüzyılın başlarından itibaren, uyuşturucu maddelerle mücadele konusunda milletlerarası alanda da işbirliği yapılmasına başlanmıştır. Bu konudaki girişimleri şu şekilde özetlemek kabildir :

a) İlk olarak 1 Şubat 1909 tarihinde Şangay'da Milletlerarası Afyon (opium) Komisyonu kurulmuştur. Almanya, Fransa, Büyük Britanya, Hollanda, Portekiz ve Rusya dahil olmak üzere 12 ülkenin temsil edildiği bu komisyon, afyonun kullanılmasının tedricen ortadan kaldırılmasını sağlayacak tedbirlerin alınmasını tavsiye eden kararlar almıştır.

b) Bundan sonra 23 Ocak 1912 de La Haye'de imzalanan Sözleşme kendi alanına aldığı U.M. leri sıraladıktan ve bunların imal, ithal, ihraç ve kullanılmalarını önleyici tedbirlerin alınmasını kararlaştırdıktan sonra, bu U.M.'lerin hukuka aykırı bir biçimde bulundurulmasını cezalandırmağa imza sahibi Devletleri davet etmiştir.

1) *Antolisei*, Manuale di Diritto penale - Parte Speciale, Milano 1954, 433.

c) Birinci Dünya Savaşından sonra 19 Şubat 1925 te Cenevre'de, bir sözleşme daha aktedilmiştir. Bu sözleşme koka yaprağı, Hint keneviri gibi maddeleri de kapsamına aldığı gibi bilcümle u.m. lerin tıbbî ve ilmî maksatlardan gayrı bir gaye ile kullanılmasını yasaklamakta, devamlı merkezî bir kontrol komitesi kurmakta, imza eden Devletleri bu sözleşmenin uygulanması için çıkaracakları kanun ve tüzüklere aykırı hareketleri cezalandırmakla mükellef tutmakta idi.

d) 13 Şubat 1931 de Cenevre'de imzalanan diğer bir Sözleşme ile U.M. lerin imalini sınırlandırmak ve dağıtımını düzenlemek maksadı güdülmüştür. Daha çok idarî nitelikte hükümleri ihtiva eden bu Sözleşme, U.M. lerin hukuka aykırı bir şekilde elden ele dolaşmasını önlemeğe elverişli bütün tedbirleri almak mükellefiyetini taraflara yüklemektedir.

e) 26 Haziran 1936 da yine Cenevre'de imzalanan bir Sözleşme ile taraflar bu sözleşmede belirtilen U.M. lerle ilgili fiilleri ciddi bir şekilde ve özellikle hürriyeti bağlayıcı cezalarla cezalandırmayı, sanıklar aleyhine ceza kovuşturması yapmayı, sanığın iadesi yolunda vukubulacak talepleri kabul etmeyi, U.M. lerle mücadeleyi koordine edecek bir merkez Bürosunu kurmayı, adlî müzaherette bulunmayı taahhüt etmişlerdir.

f) Bundan sonra 19 Kasım 1948 de Paris'te ve 1953 de de New York'ta iki protokol yapılmış ve toxicomanie tevliid eden sentetik maddelerle afyon üretiminin tahdidi cihetine gidilmiştir.

g) Bu alanda en önemli adım Birleşmiş Milletler Teşkilâtınca 1961 tarihinde atılmıştır. Bundan önceki sözleşmelerin yerine geçen ve "U.M. ler hakkında Tek Sözleşme" adını taşıyan bu Sözleşme, IV tablo halinde sıralanan U.M. leri kapsamına almaktadır. Tek sözleşme U.M. istihsalı, imali, ticareti, ithal ve ihracı ve bulundurulması konularında önleyici tedbirlere yer verdikten sonra, cezalandırma konusunda da şu hükümleri getirmiştir :

aa) Taraflar U.M. lerin her türlü hukuka aykırı ticaretini cezalandıracak ve ağır fiilleri hürriyeti bağlayıcı cezalarla karşılayacaktır.

bb) Yine taraflar U.M. ler ticaretinden önce yapılan, bununla beraber işlenen veya sonra icra olunan iştirak ve teşebbüs hallerini de cezalandıracaklardır.

cc) Sanıklar aleyhine ya kendi ülkelerinde tâkibat yapacak veya bunları suçun ülkesinde işlendiği Devlete iade edeceklerdir.

Bunun yanında Tek Sözleşme U.M. lerin sadece doktor reçetesile satılmasını ve toxicomanların tedavi edilmelerini öngörmektedir.

İlâve edelim ki Cenevre'de 25 Mart 1972 tarihinde Tek Sözleşmeye ek bir Protokol aktedilmiştir. Bu protokol sentetik U.M. lerin imalini de kapsamına aldıktan maada, Tek Sözleşmede belirtilen suçlardan birini işleyen kimse, aynı zamanda bu maddeleri fazla miktarda kullanan bir kişi oldukça, ya ceza yerine geçmek üzere ya da cezanın infazından sonra, tedavi tedbirlerinin alınmasını da öngörmektedir. Bundan başka Protokol, suçlunun iadesini kolaylaştırıcı hükümleri de ihtiva etmektedir.

h) Nihayet 21 Şubat 1971 tarihinde Viyana'da "Psikotrop Maddeler Sözleşmesi" adı ile anılan bir sözleşme aktedilmiştir. 7 Mart 1981 tarih ve 17272 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan ve 30.12.1980 tarihli Bakanlar Kurulu karararile Türkiye tarafından da onaylanan bu Sözleşme Tek Sözleşmenin kapsamına girmemiş olan ve halk sağlığı için büyük tehlike arzeden maddeleri de milletlerarası kontrole tâbi tutmak gayesini gütmektedir². Bu Sözleşmenin 21. maddesi taraflara U.M. kaçakçılığı ile mücadelede koordinasyon sağlamak, bu konuda karşılıklı yardımda bulunmak, hukukî belge alışverişinin mahkemelere sür'atle erişmesini sağlamak mükellefiyetini yüklemiştir. 22. maddeye göre de her Taraf bu Sözleşmeye göre mevcut yükümlülükleri uyarınca kabul edilen bir Kanun veya kurala aykırı herhangi bir fiil bilerek işlendiği zaman cezayı gerektiren bir suç olarak kabul edecek ve faillerin ciddî suçlara uygun bir cezaya, özellikle hapis ve hürriyeti bağlayıcı cezalara çarptırılmalarını sağlayacaktır.

Maddeye göre : "Yukarıdaki alt paragrafa rağmen psikotrop maddeleri kötüye kullananlar bu tür suçlar işlediklerinde, Taraflar mahkûmiyet veya cezaya bir alternatif olarak veya cezaya ek olarak

2) Bütün bu söylediğimiz için bk. Florio, Réactions au phénomène de la drogue (Comité Européen Pour Les Problèmes Criminels, l'Importance des Stupéfants Par Rapport à la Criminalité!) Strasbourg, 1975, 19-27.

bu kötüye kullananların tedavisi, eğitimi, tedavi sonrası bakımı, rehabilitasyonu ve 20 nci maddenin 1 nci paragrafı uyarınca topluma yeniden kaynaşmaları için gerekli tedbirleri alabilirler.

Bir Tarafın anayasal sınırlamaları, hukuk sistemi ve ulusal yasalarına tâbi olmak kaydıyla;

- a) (i) 1. fıkraya göre suç olarak tanımlanan bir dizi birbirleriyle ilgili fiiller değişik ülkelerde yapılmışsa, bunların her biri kendi başına bir suç addedilecektir.
- (ii) Söz konusu suçlardan herhangi birine kasten katılmak, suç işlemek amacıyla birleşmek veya anlaşmak veya suç işlemeye girişmek ve maddede sözkonusu suçlarla ilgili olarak kasten yapılan hazırlık çalışmaları ile parasal işlemler, 1. fıkrada öngörülen cezaları gerektiren birer suç teşkil edecektir;
- (iii) Bu suçlar için yabancı ülkelerde hükmolunan mahkûmiyet kararları, sabıka teşkili amacıyla gözönüne alınacaktır; ve
- (iv) Yukarıda sözü edilen ağır suçlar, bunları işleyenler vatandaşı veya yabancı olsun, suçun ülkesi üzerinde işlendiği Tarafça, veya iade isteminin vâki olduğu Tarafın mevzuatı gereğince suçlunun geri verilmesi kabul edilemiyorsa ve söz konusu suçlu önceden kovuşturulmamış ve yargılanmamışsa, suçlunun toprakları üzerinde bulunduğu Tarafça kovuşturulacaktır.

b) 1. fıkra ve 2. fıkranın (a) (ii) bendinde sözkonusu suçların, Taraflar arasında imzalanmış veya imzalanacak olan suçluların geri verilmesi anlaşması hükümlerine göre geri vermeyi gerektiren bir olay sayılması ve suçluların geri verilmesini bir anlaşmaya veya mütekabiliyete bağlamayan Tarafların kendi aralarında geri verme istemi yapılan Tarafın mevzuatı uyarınca uygulanacak ve sözü geçen Taraf yetkili makamları suçu yeter derecede ağır saymadıkları takdirde, suçlunun tutuklanmasını veya geri verilmesini red hakkına sahip olacaktır.

1. ve 2. fıkralarda sözü geçen suçlardan herhangi birinin işlenmesinde kullanılması düşünülen herhangi bir psikotrop madde veya diğer madde ve her türlü malzeme, zapt ve müsadereye tâbi olacaktır.

Bu madde hükümleri, yetki konusunda, ilgili Tarafın ulusal yasaları hükümlerine tâbi olacaktır.

Bu maddenin hiçbir hükmü, sözkonusu suçların bir Tarafın ulusal yasalarına uygun olarak tanımlanması, yargılanması ve cezalandırılması gerektiği ilkesine aykırı olmayacaktır”.

2 — Bu konuda çeşitli ülkelerin mevzuatını sistematik ve karşılaştırmalı bir şekilde gözden geçirmezdence önce Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Maddeler Komisyonu Başkanı Dr. Kuseviç’in şu sözlerini nakletmek isteriz :

“Millî Kanunkoyucularda ve milletlerarası mevzuatta suçlular arasında ayırım yapmak suretile bunları cezalandırma yolunda bir düşüncenin ortaya çıkmış olmasını müşahede etmekten dolayı sevinç duymaktayım : profesyonel tüccar için çok sert, nakliyeciler için bundan daha hafif, kendisi de uyuşturucu madde kullanan ufak çapta satıcı için daha da hafif, tecili mümkün ve mecburî tedavi tedbirini gerektiren ceza, nihayet satıcı olmayan uyuşturucu madde kullanıcısı için sadece mecburî tedavi tedbiri”³.

İşte çağdaş görüşü ifade eden bu sistem dairesinde çeşitli ülkelerin mevzuatını gözden geçirelim :

Ancak bütün ülkelerin iç mevzuatını ayrıntılı bir biçimde inceleyecek değiliz. Bu konuda genellikle gözönünde tutulan genel esasları gözden geçirdikten sonra, en yeni hükümleri ihtiva etmeleri bakımından Fransız ve İtalyan Kanunları üzerinde özellikle duracak, en sonra mevzuatımızın değerlendirilmesine geçeceğiz.

3 — *Mukayeseli hukuktan çıkan genel esaslar*⁴ :

a) Modern mevzuat kontrol altına alınan uyuşturucu ve psikotrop maddeleri sayma yolunu tercih etmektedir. Gerek Tek Söz-

3) Fully, Le problème des drogués trafiquants - Rapports présenté à l'Assemblée générale du 6 Juin 1973 de la Société Générale des Prisons et de Législation Criminelle (Rev. Pénit. et de Dr. Pén., Oct. - Déc. 1973, 530-537).

4) Bu konuda bk. Florio, a.g. mak.; Dönmezer, Uyuşturucu ve tutku yapan maddeler konusunda Avrupa mukayeseli mevzuatında yeni gelişmeler (Kubalı'ya Armağan, İstanbul 1975, 194 ve son.).

leşme ve gerek Psikotrop maddeler Sözleşmesi, ticareti ve kullanılması yasaklanan maddeleri adları ve hatta kimyevî terkipleriyle birlikte listeler halinde yayınlamakta, bu suretle yorum yolu ile bu maddelerin kapsamının genişletilmesine engel olunmak istenmektedir. Ancak bazı kanunlar, bu meyanda İtalyan Kanunu (m. 106) listede yer alan maddeleri ihtiva eden veya bunların müştakları olan maddelerin de listeye dahil farzedildiklerini belirtmektedirler.

İlâve edelim ki, bu listelerde sadece uyuşturucu olan maddeler değil, bunlardan başka hallucination yapan maddelerle amfetamin'ler de yer almakta, böylece sentetik uyuşturucu maddeler hakkında da mevzuatın tatbiki mümkün kılınmaktadır.

b) Uyuşturucu maddelerin kullanılmasını önlemek maksadile alınan tedbirlerin de çoğaldığı görülmektedir. Bu suretle her türlü imalât ve ticaret ve bulundurma faaliyetleri özel bir şekilde düzelenmiş ve Devlet Kontrolü altına alınmıştır; bu maddelerin imâl edilmeleri, bulundurulmaları ve ticaretlerinin yapılması sadece sıhhî ve ilmî gayelerle sınırlı olmak üzere kabul edilmiştir; her türlü imalât ve ticaret ve bulundurma faaliyetleri için yetkili mercilerden ruhsat alınması şartı aranmıştır; bu gibi maddelerin ancak, doktor reçetesi ile satılabilmeleri kabul edilmiştir; nihayet idare ekim ve imalden satışa kadar giden bütün safhaları kontrol etmekle görevlendirilmiştir.

c) Bütün ülkelerin mevzuatı uyuşturucu maddelerin hukuka aykırı bir biçimde imal edilmelerini, bulundurulmalarını, elden ele dolaşmalarını cezalandırmak konusunda ittifak halindedirler. Öngörülen cezalar hapis, para cezası ve müsaderedir. Bunların yanında fer'î cezalara da yer verilmektedir: bunlar uyuşturucu madde ticaretinden elde edilen haksız kazancın ve bu maddelerin imalinde kullanılan malzemenin müsaderesi, yabancılara sınır - dışı edilmeleri; meslek ve san'atın icrasından yasaklanmasıdır. Bazı mevzuat pasaport verilmemesi, şoför ehliyetnamesinin geri alınması gibi müeyyideleri de öngörürler. Diğer bazı ülkelerde bu müeyyideler birer fer'î ceza olarak değil de birer idarî tedbir sıfatile uygulanırlar.

Bir çok mevzuat uyuşturucu madde ticaretile meşgul olmak üzere cemiyet teşkilini müstakil suç olarak cezalandırdığı gibi, ülkeleri dışında bu suçları işleyen suçluları iade edeceklerini dahi belirtirler.

Uyuşturucu madde ticaretine ilişkin cezalarda git gide bir ağırlaşma eğilimi görülmektedir. 1920 ve 1930'larda Fransa ve Belçika'da hapis cezasının azamî haddi 2 yıl, Hollanda'da en çok 4 yıl, Almanya'da 3 yıl idi. 1965'lerde Fransa'da azamî sınır 10 yıla, İsviçre'de 5, İngiltere ve İtalya'da 10 yıla varmıştır.

Günümüzde ise cezalar daha da artmıştır : azamî had Norveç, İsveç ve Almanya'da 10, İngiltere'de 14, Fransa'da 20, İspanya'da 30 yıldır.

Buna karşılık çok hafif sayılabilecek cezaları ihtiva eden kanunlar halen de yürürlüktedir. Meselâ Sovyet Rusya ceza kanununa göre, kokain, afyon, morfin, eter ve diğer uyuşturucu maddelerin imali, satış maksadile bulundurulmaları ve satılmaları, 1 yıla kadar hapis veya mecburî çalışma ve müsadere cezalarını gerektirir. (m. 104) : işaret edelim ki, aynı kanunun 99/1. maddesi izinsiz olarak satmak maksadile çok miktarda çiğ balık satın alınmasını iki yıla kadar hapis ve satın alınan ya da satış için hazırlanan balıkların müsaderesi ile cezalandırmaktadır.

Yugoslav Federal Ceza Kanunu, Uyuşturucu maddelerin Yugoslavya'ya ithalini, imalini ve ticaretinin yapılmasını 2,5 yıl hapis cezasını gerektiren bir fiil saymaktadır.

d) Çağdaş temayül uyuşturucu maddeleri kullananlar hakkında tedavi edici tedbirlerin alınması merkezindedir.

Bu konudaki gelişmeyi şu şekilde özetleyebiliriz : 1912 La Haye Sözleşmesi uyuşturucu maddeleri kullanmanın cezalandırılmasını tavsiye etmişti. 1925 tarihli Cenevre Sözleşmesi (m. 7 ve 28) ve 1961 tarihli Tek Sözleşme (m. 33 ve 36) da Tarafları gayri meşru bulundurma halini yasaklamak ve cezalandırmakla mükellef kılmıştır. Sadece İzlanda'dır ki, bulundurmaya suç saymaz.

Bununla beraber, uyuşturucu maddeyi kullanmayı da cezalandıran ülkeler çoğunluktadır : Belçika, Danimarka, Norveç, Hollanda, Türkiye ve afyona münhasır olmak üzere İngiltere bunlar arasındadır. Ancak 1975 yılında İtalya kullanmayı suç olmaktan çıkarmıştır. Fransa ve Almanya da aynı sistemi benimsemiştir.

Bunun gibi Danimarka ve Norveç kanunları, bazen zabıta, bazen de savcılık tarafından miktarı tespit edilebilecek idarî bir pa-

ra cezasının, ceza mahkûmiyetinin yerine geçmesini kabul etmişlerdir. Fransa ve Lüksemburg'ta da, fail tıbbî bir tedavi veya kontrole tâbi olmağa razı oldukta ceza kovuşturması tehir olunmakta ve tedavinin neticesine göre hiç kovuşturma yapılmamaktadır.

İsveç, Norveç, İngiltere ve Türkiye dışında kalan ülkelerde kullanılan uyuşturucu maddenin nevi itibarile bir ayırım yapılmış değildir : kullanılan uyuşturucu madde ne olursa olsun ceza değişmemektedir.

Bunun gibi kullanmayı suç sayan mevzuatın hiç birinde sadece kullanma ile yetinen kimse ile, bizzat kullanmaktan maada başkasına da bedelsiz olarak veren veya kendi ihtiyacı için uyuşturucu madde satın almak maksadile az miktarda uyuşturucu maddeyi başkasına satan kimse arasında bir ayırım yapılmamıştır.

Fransa, Lüksemburg, Belçika, İsviçre, İtalya, İsveç, Norveç, İngiltere ve Türkiye gibi ülkeler, kullanmaya tahrik ve teşviki, ya da bu maksatla propaganda yapılmasını veya uyuşturucu madde kullanılmasını yaygınlaştırmak maksadile teşekkül vücuda getirilmesini de cezalandırmışlardır.

Nihayet bazı mevzuat, yalnız kullanmak maksadile bulundurmamayı değil, fakat kullanmaya takaddüm eden bütün hareketleri de cezalandırırlar. Bu konuda Federal Almanya mevzuatı ilgi çekici hükümleri ihtiva etmektedir. Bu mevzuat bizatihî "kullanma" yı suç saymamakla beraber, kullanma maksadile bulundurmamayı, aynı maksatla başkasına uyuşturucu madde vermeyi cezalandırmaktadır.

e) Uyuşturucu maddeleri kullananlar hakkında uygulanacak tıbbî tedavi, çeşitli mevzuat açısından, büyük farklılık göstermektedir.

aa) Belçika, İsviçre ve İzlanda gibi bazı ülkelerin mevzuatında bu konuda hüküm yoktur. Diğer bazı ülkelerde ise bu tedavi bazen ihtiyarî bazen ise mecburîdir; bazen de her iki sistemin birden benimsendiği göze çarpmaktadır; şu suretle ki, fail tutuklu değilse tedavi ihtiyarîdir; tutuklanmış ise mecburîdir. Nihayet bazı ülkelerde bu tedavi ücretsiz, diğer bazılarında ücretlidir.

bb) Yine bazı mevzuata göre tedavi tedbiri cezanın yerine, bazen mecburî olarak, bazen de hâkimin takdirine bağlı bulunarak

geçmektedir. Bu son durumda hâkim cezaya yine karar vermekte, ancak bu cezayı tedavi tedbirine çevirebilmek yetkisini haiz bulunmaktadır. Bu suretle cezanın korkutucu ve caydırıcı fonksiyonundan faydalanılmak istenmektedir.

cc) Halen Fransa, Lüksemburg (19 Şubat 1973 tarihli kanun), Avusturya (24 Haziran 1971 tarihli kanun), Federal Almanya (22 Mart 1971 tarihli kanun) ve İtalya kullanmayı suç olmaktan çıkarma yoluna girmişlerdir. Fail tıbbî bir tedaviye rızasile tâbi oldukça, ceza davası açılmamaktadır. Ceza davası daha önce açılmışsa tedavi mecburî olmakta ise de, bu tedavi cezanın hükmedilmesine engel olmaktadır : böyle bir durumda cezanın artık lüzumlu olmadığı kabul edilmekte ve lüzumsuz bir cezaya hükmetmenin İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine aykırı olacağı ifade olunmaktadır.

İşaret edelim ki, 7 Mart 1981 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan 8/2143 sayılı Bakanlar Kurulu Kararile onaylanan 1971 tarihli Psikotrop Maddeler Hakkında Viyana Sözleşmesinin 22. maddesi, bu gibi maddeleri kullanan kimseleri cezalandırmak yerine geçmek üzere veya hükmolunacak cezaya ek olarak, bunların tedavisi, eğitimi, tedavi sonrası bakımı, rehabilitasyonu ve topluma yeniden kazandırılmaları için gereken tedbirleri almak yetkisini Taraflara tanımış bulunmaktadır.

dd) Bundan başka Hollanda, İsveç ve Danimarka gibi ülkelerde fiilî bir cezalandırmama hali uygulanmaktadır. Bu ülkelerde Adalet Bakanlığı az vahim hallerde ya da kullananın pek genç olması veya takibatın tıbbî tedaviye zarar vereceğinin anlaşılması halinde kovuşturma yapmamak hususunda savcılara ayrıntılı talimat vermiştir. Buna dayanarak 1969 da İsveç'de olayların % 64'ü tâkipsiz kalmıştır.

f) Bu konuda bir noktaya değinmek isteriz. Gerçekten kullanmanın suç olmaktan çıkarılması, kullanmaya yetecek miktarda uyuşturucu maddenin satın alınmasının ve bulundurulmasının da suç olmaktan çıkarılması sonucunu doğurur. Nitekim 24 Haziran 1971 tarihli kanunla Avusturya ve aşağıda göreceğimiz veçhile İtalya bu sonuçları da kabul etmişlerdir.

Ancak bu sonuçlar bazı itirazları davet etmiştir. Bu itirazları şu şekilde özetlemek mümkündür :

aa) Uyuşturucu maddelerin ticaretini, yasaklayan kanunlar, esasta kullanmayı önleme maksadını güden zabıta kanunlarıdır. Gayeleri, kullanmayı sınırlamak ve bu gibi maddelerin elde edilmelelerini zorlaştırmaktır. Esasen uyuşturucu maddeler, pek nadir istisnalar dışında, birer zehirdir ve Devletin zehir bulundurmamayı zararsız bir fiil sayması mümkün değildir.

bb) Yarım asırdan beri Devletleri uyuşturucu madde kullanılmasını yasaklamağa ve bu kullanmayı cezalandırmağa sevk etmiş olan sebepler bütün kıymet ve kuvvetini muhafaza etmektedir. Fertlerin sağlık ve hayatlarının korunması ve toplumun himayesi bütün Devletler için bir endişe kaynağı olmakta devam etmektedir. Günümüzde görülen birlikte uyuşturucu madde kullanma olayı, hatta bunun bir nevi gezginciliğini ve bütün ülkelere yayılmasını ifade eden Hippy'lik fenomeni bu endişenin artmasına yol açmaktadır. Bu itibarla kullanma olayının artık zararlı olmaktan çıktığını kabul etmek bir hayli müşküldür.

cc) Kullanma ile mücadele konusunda cezanın etkili bir tedbir olmadığını, hatta faili daha çok kullanmağa sevkeden sosyopsikolojik bir sebep teşkil ettiğini düşünmek mümkündür. Ancak henüz bu hususlar ispat edilmiş olmaktan uzaktır.

Bu esasları böylece tespit ettikten sonra, misal olarak Fransız, İtalyan ve Türk sistemlerini ayrıntılı bir biçimde gözden geçirelim.

4 — *Fransa* : Bu ülkede 5 Ekim 1953 tarihli Genel Sağlık kanununa 31 Aralık 1970 tarihli kanunla eklenen hükümlerle uyuşturucu madde ticareti ile uğraşanlarla bunları kullananlar arasında bir ayırım yapılmıştır.

Uyuşturucu madde ticaretile uğraşanlar, yani bu maddeleri imal edenler, nakledenler, ithal veya ihraç edenler, bulunduranlar, satışa arzedenenler, satanlar ve satın alanlar, 2 yıldan 10 yıla kadar hapis ve 5000 franktan 50.000.000 franka kadar ağır para cezası veya bu cezalardan biri ile cezalandırılırlar; ithal, ihraç ve imâl fiilleri, bazı hallerde 10 yıldan 20 yıla kadar hapisle dahi cezalandırılabilirler. Bir yer göstermek suretile olsun veya olmasın, bedelli veya bedelsiz olarak uyuşturucu maddelerin kullanılmasında kolaylık sağlayanlarla, hatır için veya gerçeğe uygun olmayarak reçete verenler ve bu gibi reçetelerle uyuşturucu madde satanlar da uyuşturucu

madde ticaretle uğraşan kimseler sayılır. Tekerrür halinde ceza iki katına çıkarılır.

Bu gibi suçlardan sanık olanlar hakkında, savcının yazılı uzatma izinleri ile, gözaltında tutma süresi 4 güne kadar çıkabilir : bu süre zarfında uzman bir hekim her 24 saatte bir defa sanığı muayene eder. Uyuşturucu maddenin toplu olarak kullanıldığı veya imal edildiği yerlerde gece vakti dahi arama yapılması câizdir.

Buna karşılık uyuşturucu maddeleri kullanma suçuna gelince, alkollü içkiden doğan sarhoşluktan farklı olarak, bu fiil âlenen işlenmiş olmasa dahi cezalandırılmış bulunmaktadır. Ceza 2 aydan 1 yıla kadar hapis ve 500 franktan 5000 franka kadar para cezasıdır. Ancak fail tıbbî bir tedaviye tâbi tutulmağa razı olduğunda, ceza kovuşturması yapılamaz. Hatta fail mükerrir olsa dahi savcı böyle bir müracaatı kabul edebilir. Fakat mükerrir olmayan sanığın rıza göstermesi halinde, kovuşturma yapmayıp onu tedaviye tâbi tutmak zorunda olan savcı, fail mükerrir olduğunda, kovuşturma yapıp yapmamakta serbesttir. Sanık kovuşturmayla başlanmazdan önce her ilde —istinaf savcısının uygun mütalâası üzerine— vali tarafından belirtilecek olan uzman bir tedavi kurumuna kendiliğinden başvuracak olursa, savcı her hangi bir kovuşturma yapamaz. Bu müessesede faili müşahede altına tutabileceği gibi, kendi kontrol ve sorumluluğu altında olmak üzere, bir aile nezdinde bulundurulmasına da karar verebilir.

Fransız Kanunu iştiraki ayrıca ele almakta ve uyuşturucu madde ticaretle uğraşmak için cemiyet kurulmasını müstakil suç haline getirmektedir : Fransız Yargıtayının bir kararına göre, faal bulunan bir uyuşturucu madde çetesinin üyeleri arasında hesaplaşma sırasında çıkan olaylara katılan kişi dahi, cemiyet üyesi sayılır⁵. Yine aynı kanuna göre, uyuşturucu maddelerin imali, ithali, ihracı, satılmaları, nakledilmeleri ile ilgili hareketlerden bir kısmının başka ülkelerde işlenmiş olması, failin Fransız Kanununa göre cezalandırılmasına engel olmaz.

Uygulamada bazı ilgi çekici sonuçlara da varılmıştır.

5) Fr. Ygt., 2 Aralık 1964 (Juris Classeur Pénal Vo. Stupéfiants, Commentaires, 9, 78).

Ezcümle bir kimsenin üzerinde veya evinde bulunan uyuşturucu madde miktar itibarile şahsen kullanılabilecek kadar az ise, bir uyuşturucu madde bulundurulmadan kullanılamıyacağı düşüncesile, ortada bir nevi muhtelit suçun bulunduğu kabul edilerek, sadece kullanma fiilinin mevcudiyeti sonucuna varılmaktadır. Buna karşılık miktar bu ölçüyü aşmakta ise, ticaret maksadile bulundurma halinin varlığı kabul olunmaktadır.

Keza ithal, ihrac ve nakil halinde de aynı kriter uygulanmakta, yani miktar şahsî kullanma ölçüsünü aşmamaktia ise, sadece kullanma fiilinden dolayı ceza verilmektedir⁶. İleride göreceğimiz veçhile Yargıtayımız pek az miktarda uyuşturucu maddenin ihracı halinde dahi "ihraç" fiilinin mevcudiyetini kabul etmektedir.

Bu konuda uyuşturucu madde kullanan kimsenin Fransa'da kısa bir süre kalacak olan bir yabancı olması hali üzerinde de durulmuştur. Böyle bir şahsın menfaati ceza davasının bir ân önce sona ermesi merkezindedir. Onu bir tedavi müessesesine koymakta da bir fayda olmayabilir : bir kimseyi kendi ülkesinde bulunmayan bir tedavi sistemine zorla tâbi tutmak anlamsız olur. Bu takdirde ülkesinde uyuşturucu madde kullanılan Devletin menfaati, böyle bir yabancıyı derhal sınır - dışı etmekten ve belirli bir süre için giriş yasağı koymaktan öteye geçemez denmiştir⁷.

5 — *İtalya* : İtalya'da önceleri Ceza Kanununda yer alan uyuşturucu maddelerle ilgili ceza hükümleri, 22 Ocak 1975 tarihli "Uyuşturucu ve psikotrop maddelerin düzenlenmesi, tutku yaratıcı toksik durumların önlenmesi, tedavi olunması ve faillerin rehabilitasyonu hakkında kanun"la ayrı bir düzenlemeye konu teşkil etmiştir.

Uyuşturucu ve psikotrop maddelerin üretilmesi, imali, kullanılması, toptan ticareti, ithali, ihracı, nakli, satın alınması, satılması ve bulundurulması hallerini Sağlık Bakanlığının kontrol ve nezaretine tâbi tutan bu kanun, gerekli izni almadan bu gibi maddeleri üreten, imal eden, satışa arzeden, dağıtan, satın alan, veren veya kabul eden, başkasına temin eden, nakleden, ithal veya ihrac eden, nakleden kişiyi 4 yıldan 15 yıla kadar ağır hapis ve 3 milyon lirez-

6) Fully, s.g. Rapor.

7) Fully, s.g. Rapor.

ten 100.000.000 lirete kadar ağır para cezasile cezalandırmaktadır. Ancak bulundurulmuş, nakledilen, satın alınan, satışa arz edilen, satılan, dağıtılan, veya verilen uyuşturucu ve psikotrop maddeler başkalarının şahsen kullanılması için yetecek miktardan fazla değilse, ceza 2 yıldan 6 yıla kadar ağır hapis ve 100.000 lireden 8 milyon lirete kadar ağır para cezasıdır. Bununla beraber üçüncü şahısların uyuşturucu ve psikotrop maddeleri kullanmaları için umumî veya özel bir mahal işletenler veya bir lokali bu gibi maddeleri mutaden kullananların buluşma yeri haline getirenler sırf bu sebepten dolayı 3 yıldan 10 yıla kadar ağır hapis ve 2-10 milyon lireden ağır para cezasına mahkûm olurlar. Kullananlar arasında küçüklerin bulunması, failerin üç veya daha fazla sayıda olmaları gibi haller ağırlaştırıcı sebep sayılmıştır.

Aynı kanuna göre (m. 80) şahsen kullanmak maksadile az miktarda uyuşturucu veya psikotrop maddeleri satın alan veya bulunduran kimse cezalandırılmamakta, sadece tedavi tedbirlerine tâbi tutulmaktadır. Fail tedavi yerini ve doktorunu seçmek hakkını haiz olduğu gibi, böyle bir tedaviye tâbi tutulduğunun gizli kalmasını ve sağlık fişinde kimliğini tespiti yarayacak bilgilerin yer almamasını dahi isteyebilir (m. 25). Böyle bir tedaviye tâbi tutulmağa rıza göstermeyen fail hakkında mahkemece tedavi altına alınma kararı verilir : bu tedbir ayaktan tedavi veya yatırılma şekillerinde olabilir ve her zaman değiştirilebilir ve geri alınabilir.

Uyuşturucu maddelerle ilgili bir suç işleyen kişi yabancı olduğunda, cezanın infazından sonra sınır dışı edilir (m. 81) : yabancının uyuşturucu madde kullanması halinde tedavi tedbirine tâbi tutulacağı hakkında kanunda hüküm yoktur.

Yine bu suçlardan biri ile tutuklanan veya hürriyeti bağlayıcı bir cezaya mahkûm edilen kimse, aynı zamanda uyuşturucu maddeleri kullanmayı itiyad edinmiş bir şahıs ise, rehabilitasyonunu sağlamak maksadile tutukluluk ve infaz sırasında tıbbî tedaviye tâbi tutulmayı talep hakkını haizdir. Bu maksatla her bölgede "cezaevleri, tedavi kurumları" tesis olunur : cezaevleri müdürleri cezalarını bitirdikleri halde tedaviye muhtaç olanları bu kurumlara bildirmekle yükümlüdür.

6 — *Türkiye* : Memleketimizde uyuşturucu maddeler konusundaki ceza hükümlerini iki kanunda bulmak kabildir. Bunlardan bi-

rincisi 12 Haziran 1933 tarih ve 2313 sayılı “Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun”, diğeri de TCK. dır. Biz daha ziyade önleyici bir nitelik arzeden 2313 sayılı kanunla meşgul olacak değiliz.

TCK. ya gelince, kanunumuzun 403-408. maddelerine yer alan hükümleri şu şekilde sistemleştirmek mümkündür.

A — *Uyuşturucu maddelerin ticaretini ifade eden fiiller :*

Bu konuda kanunumuzun benimsediği esaslar şunlardır :

aa) *Ticaretin şekli açısından ayırım yapılmıştır :*

TCK 403. madde uyuşturucu maddelerin ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak imal, ithal, ihraç edilmeleri ile, bunların yurt içinde satılmalarını, satışa arzedilmelerini, satın alınmasını, devredilmesini ve devralınmasını, nakledilmesini farklı bir biçimde cezalandırmaktadır. Gerçekten imal, ithal ve ihracın cezası 10 yıldan 24 yıla, yurt içinde satılma, satın alınma ve nakledilmenin cezası ise 5 yıldan 24 yıla kadardır. Ayrıca nisbî bir para cezası da öngörülmüştür.

Bu ayırım ilk bakışta haklı görülebilirse de, ihraç açısından tenkide müsaittir. Gerçekten uyuşturucu maddeyi ihraç eden kimse, bunu yurt dışında satacaktır ve bu takdirde göreceği asgarî ceza 10 yıl olacaktır. Halbuki aynı şahıs aynı uyuşturucu maddeyi ihraç etmeyip Türkiye’de satacak olsa, asgarî cezası 5 yıldır. Bu böyle olunca Türk vazı kanununun yabancı toplumları Türk toplumundan daha fazla koruduğu dahi düşünülebilir.

Bundan başka aynı ihraç fiili, yabancı bir ülkeye ait ithali de gerektirir. Özellikle kara ve hava yolu ile yapılan ihracatta bu durum kendisini gösterir. Halbuki ülkesine uyuşturucu madde ithal edilen yabancı Devletin bu ithal fiiline tertip ettiği ceza bizim aynı maddenin ihracına verdiğimiz cezadan hemen daima çok daha hafiftir. Meselâ, Yugoslavya’ya ithalin cezası 2,5 yıldır. Yani biz ihraç edeni 10 yıla, Yugoslavya ithal edeni 2,5 yıla mahkûm etmekte, diğeri bir deyimle Türk Kanunu Yugoslav toplumunu Yugoslav Devletinden dahi daha fazla korumaktadır.

Nitekim bu mülâhazalarladır ki, TCK. 403. maddenin ihraca ilişkin hükmünün eşitlik ilkesi açısından Anayasaya aykırı olduğu iddiasile Anayasa Mahkemesine Edirne Ağır Ceza Mahkemesince yapılan müracaat, eşitliğin aynı suçu işleyenler hakkında aynı hükümlerin uygulanması anlamına geldiği gerekçesile reddedilmiş bulunmaktadır⁸.

Ancak konu tartışmaya açıktır ve Ceza Kanunumuzun husus, kısmının kaleme alınmasında görülen bilimsel esaslardan mahrumiyet, bu noktada da kendisini göstermektedir.

Yine uyuşturucu madde ticaretinin şekline bağlanabilen bir husus da teşekkül vücade getirilmesine ilişkindir. 403. madde, bir anlaşma suçu yaratmak suretile, uyuşturucu madde ticaretle meşgul olmak için teşekkül vücade getirilmesini müstakil suç saydığı gibi, bu teşekkül vasıtasile ticaret yapılmasını ölüm cezasına kadar varabilen bir ceza ile karşılamaktadır. Kanun iki kişinin anlaşmasını teşekkül için kâfi saydığına göre burada devamlılık aranmaz : tek bir partinin ihraç veya ithali için anlaşılmış olsa dahi teşekkülün bulunduğu karar verilmiştir⁹.

bb) *Uyuşturucu maddenin niteliği açısından sayma sistemi benimsenmemiştir :*

Gerçekten 403. maddeyi tâdil eden 4055 sayılı kanun hakkında Adalet Komisyonu gerekçesinde kimyevî terkipler gösterilmek suretile maddelerin sayılması yoluna gidilmediği, böylece yeni icat edilen maddelerin dahi cezalandırılmalarına imkân tanındığı, bunun da bir sakınca doğurmayacağı belirtilmiştir¹⁰.

Ancak madde eroin, kokain, morfin ve esrarı ayrıca saymış ve bunların ticareti ile iştigal edilmesini, imal, ithal ve ihraç halinde müebbet ağır hapisle (teşekkül halinde ölümle) diğer ticarete ilişkin fiillerde en az 10 yıl (teşekkül halinde en az 20 yıl) ağır hapisle cezalandırmıştır.

İlâve edelim ki, tatbikatta baz morfin hakkında tereddüt çıkınca 7.1.1981 tarih ve 2370 sayılı kanunla baz morfin dahi bu mad-

8) Ay. Mah. 6.3.1980, 35/17 (RG. 9.6.1980 - 17012).

9) 5. CD., 29.11.1974, 4240/4608 (Odyakmaz, TCK. 386).

10) Bk. Erem, Türk Ceza Hukuku, Hususî Kısım, 655-656.

delere ilâve olunmuştur : Bu cezalar diğer ülkelerde carî olan cezalara nisbetle kıyaslanmayacak kadar ağırdır.

cc) *Failin sıfatı ağırlaştırıcı sebep sayılmıştır.*

TCK. 406. maddeye göre uyuşturucu madde ticareti ile uğraşanlar tıp mensubu iseler cezalar arttırıldığı ve müebbet ağır cezası ölüm cezasına çevrildiği gibi, fiilin bir nakil vasıtasında veya umuma açık yerde bunların sahip ve müstahdemleri veya memuriyet vazife ve nüfuzunu suiistimal suretile bir memur ve müstahdem tarafından işlenmesi halinde ceza ağırlaşır.

Bundan başka “profesyonel suçlu” tipine de yer verilmiş, uyuşturucu madde ticaretini meslek haline getirenlerin cezaları da arttırılmıştır.

dd) *Müsadere cezasına yer verilmiştir :*

Bir kere ölüm cezasına hükmedildikte —bu ceza başka bir cezaya çevrilse dahi— failin bütün menkul ve gayrimenkul malları müsadere olunur (TCK. 403/son) : bu hükmün umumî müsadereyi yasaklayan Anayasanın 33. maddesine aykırı olduğu şüphesizdir. Kanununun 408. maddesi uyuşturucu maddelerin kullanılmasını kolaylaştırmak için açılan mahallerde mevcut bütün eşyanın müsadere edilmesini de âmirdir. Uyuşturucu maddenin 36. madde uyarınca müsadere edileceği ise meydandadır.

B — *Uyuşturucu maddelerin kullanılmasına ilişkin fiiller :*

Bu konudaki esasları da şu şekilde özetleyebiliriz :

aa) *Kullananlarla kullandıranlar arasında ayırım yapılmıştır :*

Gerçekten 404. madde başkalarının uyuşturucu madde kullanımını kolaylaştıranlara ve bu maddeleri küçüklere, aklen malûl olanlara, uyuşturucu madde müptelâlarına verenleri —bir menfaat sağlamış olmaları şartı aranmaksızın¹¹— uyuşturucu madde ticareti ile uğraşmış saymakta, hatta cezayı dahi altıda bir nisbetinde arttırmaktadır.

11) **Erem**, bu fiillerin cinsel saikle dahi işlenebileceğini belirtmektedir (s. 667).

bb) *Kullanma ile bu maksatla bulundurma arasında ayırım yapılmamıştır :*

404. maddenin 2. bendine göre uyuşturucu maddeleri kullananlarla bu maksatla bulunduranlar 3 yıldan 5 yıla kadar hapis ve maktu bir para cezasına mahkûm edilirler.

Bulundurmanın kullanma maksadile vâki olup olmadığı uyuşturucu maddenin miktarından anlaşılır.

Ancak bu konuda uygulamada bir problem ortaya çıkmıştır : Uyuşturucu maddeyi kullanan kişinin yurt dışına çıkmakta iken üzerinde bulunan miktar 1/2 gram gibi, şahsen kullanılmaya yetecek miktarda olmasına rağmen, Yargıtay bunu "ihraç" şeklinde mütalâa etmiş ve uyuşturucu maddenin esrar olmasını gözönünde tutarak failine müebbet ağır hapis cezası verilmesi gerekeceği görüşünde olmuştur¹².

Halbuki Fransız uygulamasında ihraç, ithal veya nakledilen uyuşturucu madde miktar itibarile şahsen kullanmaya yetebilecek kadar ise, yalnız kullanma fiilin mevcudiyeti kabul edilmekte, ayrıca gümrük mevzuatına aykırılıktan dava açılması yoluna gidilmemektedir¹³.

cc) *Failin sıfatı ağırlaştırıcı sebep sayılmıştır :*

Gerçekten kullanma ve bu maksatla bulundurma fiilinin bir nakil vasıtasında veya umuma açık bir yerde bunların sahip ve müstahdemleri veya memuriyet vazife ve nüfuzunun suiistimali suretile bir memur veya müstahdem tarafından işlenmesini 406. madde ile ağırlatıcı sebep saymıştır.

12) "Uyuşturucu maddelerden esrarı yurt dışına çıkarmağa kalkıştığı sırada yakalanan kişinin bu eyleminde, esrar miktarı, kullanma ve satma amaçları gibi hususlar suçun niteliğine etkili değildir. Eylemde TCK. 403/1, 2. maddelerin uygulanması gerekir" (CGK., 26.3.1973, 71/273 ve 5. CD., 23.10.1971, 3656/4455 : Güner, TCK., 249, 250).

13) Bk. Florio, s.g. makale.

dd) *Tedavi tedbiri sadece alışkanlığı iptilâ derecesine vardi-
ranlar hakkında öngörülmüştür :*

404. maddenin 2. bendinin 3-5. fıkraları uyuşturucu madde kul-
lanma alışkanlığını iptilâ derecesine vardiyanlar hakkında ceza ve-
rilmeyeceğini ve bu gibi şahısların muhafaza ve tedavi altına alın-
caklarını belirtmektedirler.

İptilâ deyince bundan “normal fizyolojik vetirenin uzun süre
uyuşturucu madde alınması dolayısıyla bozukluğa uğraması ve fizik
dengenin korunması için organizmada bu maddenin belirli bir mik-
tarının bulunması zorunluğu”nu¹⁴ anlamalıdır. Böylece burada ip-
tilâyı bir nevi akıl hastalığı olarak anlamak gerekir ve suçlunun müp-
telâ hale gelip gelmediğinin tâyini adlî - tıbbî bir mesele teşkil eder¹⁵.
Ancak burada sözkonusu olan akıl hastalığını, uyuşturucu maddele-
rin oluşturduğu bir zehirlenme şeklindeki akıl hastalığı grubu ile
karıştırmamak gerekir. Uyuşturucu madde kullanılması alışkanlığı
ile bunun iptilâ haline getirilmesini uygulamada, birbirinden ayır-
mak bazen güç olur; çünkü burada birbirine çok yakın iki durum
söz konusudur. Ancak ayırımında esas şudur ki, 404 ve 573. madde-
lerde söz konusu olan hallerde daimî bir patolojik değişiklik yok-
tur¹⁶.

Tedbire yetkili mahkemece karar verilir (m. 404, f. 5).

14) Bk. **Walter C. Reckless**, *The Crime Problem*, 2. Tab'ı, New York, 1955. 351).

15) 4. CD., 10.2.1949, E. 15139, K. 2030, alışkanlığın iptilâ derecesinde olup olmadığının raporla belgelenmesi gerektiğine karar ver-
miştir. - Adlî Tıp İşleri Genel Müdürü iş'arına atfen Adliye Ve-
kâleti Ceza İşleri Müdürlüğü (Nisan 1940, G. 39, 0.12) esrarın
iptilâ yapmadığını tamim etmiş ve 4. CD., 28.3.1952, E. 3165,
K. 3240 aynı mealde karar vermiştir. Bazı kanunlar alkol kul-
lanmaları dolayısıyla müesseselere konulabilecek kişiler bakımın-
dan bir tür târif vermektedirler: “alkollü içki alan ve daima
sarhoş bulunan kimse” (İtalyan kanunu m. 94, f. 2) “devamlı
surette ve normalin üzerinde alkol alan kimse” (İngiliz Habitual
Drunkards Act. m. 3). Diğer bazı kanunlar ise, itiyad veya iptilâ
tâbirlerini kullanmakla yetinmekte ve işi hâkimin takdirine bı-
rakmaktadırlar (Ayrıntılar için bk. **Heuermann**, 219 ve son.).

16) **Antolisei**, III, 451.

Tedbirin süresi belirli değildir ve suçlunun iyileştiği tıbben kabul edilinceye kadar devam eder. İyileşmenin tıbben kabulünden sonra suçlunun serbest bırakılması için kazaî karar gerekmez: suçlu müessese tarafından serbest bırakılır.

6 — Bu şekilde özetlediğimiz hükümler çeşitli yönlerden tenkide elverişlidir :

a) Bir kere bizzat uyuşturucu madde kullanmakla beraber, yine şahsî ihtiyacı için uyuşturucu madde satın alacak parayı temin maksadile, az miktarda uyuşturucu maddeyi başkasına satma hali öngörülmuş değildir. Hatta böyle bir durumda, fikrî içtima hükümlerinin uygulanmayacağı ve olayda iki ayrı suç bulunduğu dahi ileri sürülmüştür¹⁷.

Halbuki bir çok uyuşturucu madde kullanıcısı, kendisi için uyuşturucu madde satın alacak parayı sağlamak için, bunun bir kısmını başkasına satar. Bu takdirde onu uyuşturucu madde ticaretiyle uğraşan kimse gibi cezalandırmak hakkaniyete uygun düşmez. Nitekim 27 Ekim 1970 tarihli kanunla ABD., bir uygulama olarak da Danimarka ve Hollanda, bu durumda olan kişileri de “kullanan” saymaktadırlar¹⁸.

b) İmal, ihraç ve ithale ilişkin cezalar çok ağırdır. Bu ağırlığı izah sadedinde ileri sürülen bir mülâhazaya Anayasa Mahkemesinin yukarıda değindiğimiz kararında da yer verilmiştir. Buna göre “Türkiye bu maddelerin elde edildiği ana bitkiler bakımından çok büyük olanaklara sahip olduğu gibi, bol miktarda uyuşturucu madde üreten Asya ile bu maddelerin büyük oranda arandığı batı ülkeleri arasında bir köprü durumundadır. Bu maddelerin ticaretinin genişliği ve çok büyük kazançlar sağladığı da bilinmektedir. Bu bakımdan Türkiye Cumhuriyeti Devletinin insanlığın geleceği için çok büyük tehlike olan keyif verici zehirlerin kullanımını önlemek hususunda kimi Devletlerden daha duyarlı olmasını doğal saymak gerekir”.

Ne var ki bu derecede ağır olan, müebbet ağır hapsi ve ölüm cezasını dahi gerektiren bu sistem, memleketimiz aleyhine istismar edilmekte, kendi ülkesinde yarım gram esrarı bulundurduğu zaman

17) Erem, 667.

18) Fully, s.g. Rapor.

cezasız kalan bir İtalyan, bu esrarı Türkiye dışına çıkarırken yakalanıp müebbet ağır hapse mahkûm edilince, böyle bir adaletin mantığına varamamakta, bu sistem bir takım filmlere dahi konu teşkil edebilmektedir. Her halde bugünkü durumda bazı uyuşturucu maddelerin cezayı ağırlaştırıcı bir etki ifa etmeleri sistemine son vermek uygun olur.

c) Tedavi tedbirinin sadece müptelâlar hakkında uygulanması, bugünkü durumda yerinde görülemez. Özellikle uyuşturucu madde kullanılmasına yeni başlamış olanların hemen tedavi altına alınması hem zarurîdir, hem de alışkanlığı iptilâ haline getirmiş olanlara nisbetle bu tedavi çok daha kolaydır.

Bu gibi hallerde hâkime bir cezaya veya tedavi tedbirine karar vermek ya da cezayı tedbire çevirmek konusunda yetki verilmesi uygun olur.

d) Yabancılara gelince, uyuşturucu madde ticaretle uğraşanlar hakkında bir ayrıcalık düşünülemez. Ancak hükmedilen hürriyeti bağlayıcı cezanın 647 sayılı kanununun 18. maddesi uyarınca kendi ülkelerinde infazı uygun olur.

Uyuşturucu madde kullanan yabancı hakkında sadece sınır dışı edilmek ve bir daha Türkiye'ye girmesini önleyecek tedbirleri almak çok daha yerinde olur. Hele hiç bir ülkede cârî olmayacak surette sert bir cezaya bir yabancıyı mahkûm etmek doğru görülemez : Uyuşturucu madde kullanan yabancı sadece kendine zarar vermiştir. Bu itibarla sınır dışı edilmesi hem Türk toplumunun onun iâşe ve ibatesile mükellef tutulmaması hem de kendi ülkesinde bir ân önce tedavi görüp bu illetten kurtulması açısından yararlıdır. Üstelik bu cezalandırma sisteminin Timothy olayında görüldüğü gibi istismar vesilesi olması da ancak bu suretle önlenabilir. Böyle bir sistem bugünkü aşamada sakıncalı görülüyorsa, bu gibi suçlular hakkında 647 sayılı kanununun 18. maddesini mecburî bir hale getirmek, yani hüküm kesinleştikte vatandaşı olduğu ülkeye zorunlu olarak teslim etmek tavsiye olunabilir.